

Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020

Limingan kunta

Limingan kunta

Kunnallistekniikan liikelaitos

puistopuutarhuri Sari Honka (tekstit) ja
paikkatietokäsittelijä Pasi Keinänen (kartat)

4.5.2023

Johdanto

Limingan kunnan viheralueiden kunnossapitoluokituksiin kuuluu kolmen taajaman alueet ja niiden yleiset viheralueet: kirkonkylä, Tupos ja Ala-Temmes. Kunnossapitoluokituksia tarkastellaan vuosittain ja tehdään tarvittavia muutoksia huomioiden asiakaspalaute ja palvelusopimus.

Viheralueiden hoitoluokitus uudistui vuonna 2020, ja tässä työssä kaikki Limingan kunnan viheralueet on luokiteltu vastaamaan uudistunutta Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020. Päivityksen yhteydessä hoitoluokituksen sijasta siirrytään kunnossapitoluokitukseen, joka on sisällöllisesti laajempi kokonaisuus. Uuden kunnossapitoluokituksen myötä viheralueiden luokitus muuttuu arvopohjaiseksi. Muutoksella halutaan tuoda esille kunnossapidon laadun määrittelyä, erilaisten viheralueiden tyypillisiä luonto-, kulttuuri-, virkistys-, käyttö- ja toiminnallisia sekä maisemallisia arvoja tasa-arvoisesti ihmisen sekä luonnon kannalta. Limingan kunnan viheralueiden hoitoluokitukset on päivitetty viimeksi keväällä 2014. Alueiden omistussuhteet on tarkistettu ja uudet rakennetut viheralueet on lisätty viheralueiden kunnossapitoluokitukseen.

Suomen viheralueiden kunnossapito perustuu: Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020:
<https://www.vyl.fi/ohjeet/kunnossapitoluokitus/>

RAMS- luokat: Rakennetut viheralueet (R)

Rakennetut viheralueet ovat taajamarakenteen sisällä olevia erilaisia puistoja, puistoaukioita, kiinteistöjen ulkoalueita, liikenneviheralueita sekä liikuntaan, leikkiin ja muuhun erityiseen toimintaan tarkoitettuja viheralueita.

Kunnossapidon tavoitteena on joko pitää alue alkuperäisen suunnitelman mukaisena tai kehittää sitä kohdekohtaisen suunnitelman mukaisesti.

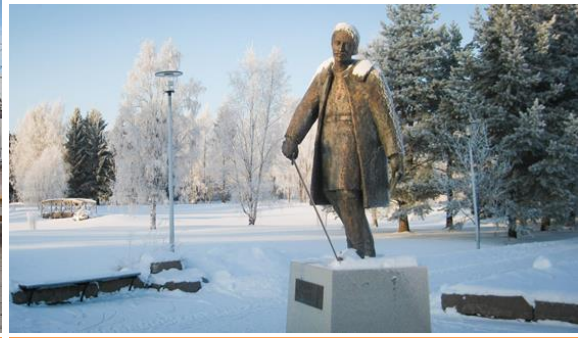
Rakennettu arvoviheralue R1	Toimintaviheralue R2	Käyttöviheralue R3	Suoja- ja vaihettumisviheralue R4
- erityisen arvokkaat kaupunkipuistot, aukiot ja liikenneviheralueet - historiallisesti arvokkaat ympäristöt - julkisiin tai yksityisiin edustusrakennuksiin liittyvät istutukset, pihat ja sisäänkäynnit	- leikkipaikat ja leikkipuistot - puistojääkentät - kuntoilupaidat - lähiliikuntapaikat - uimarannat ja uimapaikat - koirapuistot	- kaupunkipuistot/-aukiot - torialueiden kasvillisuus- ja oleskelualueet - katupuuistutukset - pihojen kasvillisuus- ja oleskelualueet - istutusaltaat	- suojavyöhykkeet - reunavyöhykkeet - luonnonmukaiset huleviesien käsittelyn alueet, kuten avo-ojat, puerouomat, kosteikot ja lammikot

Rakennettu arvoviheralue R1

Torin alueesta tekee arvoviheralueen keskeinen sijainti ja rakennetut viheraltaat kasveineen. Patsas-alueet ovat historiallisesti ja kulttuurillisesti arvokkaita alueita.

Rakennettuja arvoviheralueita (R1) kunnassamme ovat tori ja patsasalueet

Toimintaviheralue R2

Toimintaviheralueisiin kunnassamme kuuluu leikkipuistot, koirapuistot, lähiliikuntapaikat, kuntolupaikat, Ojatien viheralue Tupoksessa.

Leikkipuistojen hoito: Kerran vuodessa suoritetaan vuositarkastus, kolmen kuukauden välein toiminnallinen tarkastus sekä noin kerran viikossa tehtävä silmämääräinen rutiinitarkastus huoltotöiden yhteydessä. Käytössä on sähköiset tarkastusasiakirjat. Tarkastetaan leikkipaikan turvallisuus, kunto ja siisteys. Hoitotöitä ovat esimerkiksi siivoustyöt, töhryjen poistot, roskien keruu ja kasvillisuuden hoito. Kunnossapitotöitä ovat kohteiden laitteiden ja alueen varusteiden korjaustyöt, osien vaihdot, turva-alueiden kunnostus ja huolto. Leikkipuistoissamme ei ole talvikunnossapitoa.

Käyttöviheralue R3

Käyttöviheralueisiin kuuluu kirkonkylän keskustan keskeisimmät liikenne viheralueet, keskuspuisto, Liminganraitin liikenneympyrä, kirjastopuisto, Karintien viheralue, Kukkapuupuisto, lisäksi pieniä alueita Ojanperänkankalla.

Tupos: Saunarannan puistoalue, Vesikarintien viheralueet koulun edustalla, Vesikarin liikenneympyrä

Suoja- ja vaihettumisviheralue (R4)

Suoja- ja vaihettumisviheralueisiin kuuluu pääosin muut yleiset nurmialueet, sivukylien viheralueet ja teiden päässä olevat kääntöympyrät, katuviheralueet.

Hyvällä esimerkillään alueiden asukkaat huolehtivat yhteisistä suoja- ja vaihettumisviheralueista (R4) haluamallaan kunnossapidon tasolla.

Luontokeskuksen Kukkala (oppimisympäristö) hoito 1-2 x/kesässä hoito.

Liminganlahden
Luontokeskuksen
Kukkala valmistui
kesällä v.2022.

Rakennettujen viheralueiden yleisiä kunnossapidon tehtäviä

	R1	R2	R3	R4
Roskien poisto	Tori, patsasalueet kesäaikana arkisin päivittäin	Liminganraitti sekä keskustan keskeisimmät alueet kesän ajan viikoittain, muulloin harvemmin.		
Roska-astioiden tyhjennykset		Kuukausittain, kesäaikana tarvittaessa useammin.		
Tahrojen ja grafiittien poisto	Poistetaan niiden ilmaantuessa	Tarvittaessa poistetaan		
Nurmikon leikkaus ja trimmerointi		-1x/viikossa kesäkuun alusta heinäkuun puoliväliin ja kasvukauden hidastuessa harvemmin viheralueilla. Koira-aitauksen vierukset niitetään 2x/ vuodessa. - Nurmikolla ei ole kasvua haittaavaa leikkuujätettä. Esteiden ympärykset ja rakenteiden reunat viimeistellään niin että eivät poikkea nurmikon yleisilmeestä.	-1-2x/kuukaudessa kesäkuun alusta heinäkuun puoliväliin ja kasvukauden hidastuessa harvemmin viheralueilla. - Suoja- ja vaihettumisviheralueen (R4) leikkujäte ei haittaa oleellisesti alueen käyttöä. Esteiden ympärykset ja rakenteiden reunat viimeistellään, kun ne poikkeavat häiritsevästi nurmikon yleisilmeestä eli kerran vuodessa.	

Pensaiden hoito: Pensaiden leikkaustarpeeseen, -tapaan ja -ajankohtaan vaikuttaa pensaslaji ja pensaiden käyttötarkoitus. Torialueen (R1) kasvillisuuden hoitotarve tarkistetaan vuosittain, kasvit aina moitteettomassa kunnossa. Pensaiden leikkauksessa kolmen vuoden kierto, keskeisimmillä paikoilla (Liminganraitti, keskuspuisto) tarkastellaan leikkaustarve useammin. Alasleikkauksen yhteydessä kasvualustan kattaminen hakkeella. Lannoitukset vuosittain.

Rikkakasvien torjunta katukivialueilla: tehdään kerran kaudessa (juhannusviikolla) ostopalveluna. Alueet: Meijerintie, Peräkyläntie, Kirkkotie, patsaiden kivetysalueet, Kurkitien ja Niittomiehentien liikenneympyrät sekä Jokivarrentie tarpeen esiintyessä.

Niittyalueet: Luonnonmonimuotoisuutta tukien osa suoja- ja vaihettumisviheralueista (R4) muutetaan vaiheittain luokittelun myötä niittyalueiksi tai metsitetään. Näissä hoito harvemmin, n. 1-2x/kesässä. Niittyalueiksi muutettavien alueiden hoidosta kohdekohtaiset ohjekortit. Niityiksi muutettavien alueiden muutosvaihe toteutetaan kolmen vuoden siirtymällä. Laitamme muutettaville alueille kohdekohtaiset kyltit.

Kunta-alueet (R4) pyritään pitämään luonnontilassa. Saunarannan sekä Ojanperän- ja Okkosenrannan alueiden kunttasaarekkeitä hoidetaan siistimällä mahdolliset reunojen rikkakasvit alas vuosittain.

Yleisten alueiden talvikunnossapitoa toteutetaan lähinnä keskeisimpien puiston penkkien lumenluonnilla, tärkeät ylläpidettävät ovat bussipysäkki ja pyörätalli keskustassa. Keskeisimpien puistoalueiden käytävät aurataan, hiekoitus tarvittaessa. Rakennetuilla arvoviheralueilla tarkempi talvikunnossapito (Tori).

Väylien vierustojen hoito: Vesakot raivataan väylien vierusalueilta, kuten piennar-, vier-, suoja- ja näkemäalueilta. Tähän kuuluu myös liikennemerkkien haittaavuutta estävien oksien poisto. Vesakko raivataan 2-3 vuoden välein. Useammin raivattavia alueita ovat maanteiden liittymäalueet sekä tieosuudet koulujen läheisyydessä. Väylien vierustojen niitto tehdään 2x/ kesässä.

Vieraslajit ovat lisääntyneet Suomessa viime vuosina, ja ne esiintyvät usein myös niityillä, puistometsissä ja pientareilla. Vieraslajilain mukaan kiinteistön omistajalla on velvollisuus ryhtyä kohtuullisiin toimenpiteisiin haitallisen vieraslajin hävittämiseksi tai sen leviämisen rajoittamiseksi. Vieraslajeista ja niiden torjunnasta tarkemmin nettisivuillamme. <https://www.liminka.fi/asuminen-ja-rakentaminen/ymparisto/risujen-ja-haravointijatteen-vastaanotto/>

RAMS- luokat: Avoimet viheralueet (A)

Avoimet viheralueet ovat kaupunki- ja taajamarakenteen sisällä tai reuna-alueilla olevia luonnostaan tai ihmistoiminnasta syntyneitä niittyjä tai peltoja.

Kunnossapidon tavoitteena on edistää niiden lajiston monimuotoisuutta ja säilyttää alueiden avoin ilme sekä varmistaa, että ne kestävät käytöstä aiheutuvan kulumisen.

Arvoniitty A1	Käyttöniitty A2	Maisemaniitty A3	Avoin alue A4	Maisemapelto A5
- arvokkaat avoimet kulttuuri-maisemat	- ulkoiluun tarkoitetut niittyalueet - harrastuskäyttöön tarkoitetut niittyalueet, kuten: • piknikalueet • pelailualueet • frisbeegolfraudat	- katseltavat (kukka)niityt - niittyalueet, joissa kulku ohjattu poluille - tienpientareet	- viljelykäytöstä poistuneet pelot - metsäaukeat - sähkölinjojen alustat - näkymäalueet - tulva- ja rantaniityt - ruovikot	- riistapellot - pellon reuna- vyöhykkeet ja saarekkeet - palsta- ja kaupunkiviljelyalueet, joita muokataan vuosittain peltoviljelymenetelmin.

Limingan kunnan avoimet viheralueet kuuluvat A2-A5- luokituksiin. Sähkölinjojen alustojen hoidosta vastaa sähköyhtiö (tarkastelut 5-7v. välein).

A2-A4- alueilla 1-2x/ kesässä traktoriniitto tai robottiniitto. Niitto on aluekohtainen riippuen, kuinka voidaan toteuttaa alueen maaston muodosta ja maaperästä johtuen sekä luokittelu huomioiden. A4- alueella hoito voi olla pelkkää vesakon poistoa, esim. peltoalueilla.

Maisemapeltojen (A5) auringonkukka- tai kukkapellot kukoistavat kunnassa keskeisillä paikoilla, mikä mahdollistaa, että ihmiset saavat kerätä kukkia ja nauttia maisemasta.

Osa viheralueista muutetaan niityiksi tai kukkaniityiksi kolmen vuoden siirtymäajalla. Kohteisiin tulee kyltit. Niityt ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuuden, viihtyisyyden sekä virkistyskäytön kannalta. Tavoitteena on kehittää viheralueiden ja niittyjen kunnossapitoa sekä mahdollistaa siten monipuoliset luontokokemukset ja virkistysmahdollisuudet asukkaille.

RAMS- luokat: Metsät (M)

Metsät ovat kaupunki- ja taajamarakenteen sisällä, reuna-alueilla tai etäämmällä olevia puuston peittämiä alueita, joille tunnusomaista on luonnonvarainen pensas- ja aluskasvillisuus, joka vaihtelee metsätyypin ja kasvupaikan olosuhteiden mukaan.

Metsien hoidon tavoitteena on varmistaa puuston, muun metsäkasvillisuuden ja maaperän elinvoimaisuus, kasvukunto, uusiutumiskyky, monimuotoisuus ja kasvinterveys sekä omistajan metsälle asettamat tavoitteet. Lahopuuta jätetään alueille, jossa siitä ei ole alueen käyttäjien turvallisuudelle.

Arvometsä M1	Lähimetsä M2	Ulkoilu- ja virkistysmetsä M3	Suojametsä M4	Talousmetsä M5
- asemakaava- alueen metsälain tärkeät elinympäristöt (§10) - istutetut jalopuumetsät - metsäarboretumit ja puulajipuistot	- lähimetsät - puistometsät	- ulkoilumetsät - retkeilymetsät	- Metsät, joiden avulla tuotetaan • pöly- ja hiukkassuojaa • näkösuojaa • melusuojaa	- Talouskäytössä olevat metsät

Limingan kunnan metsäalueet ovat pääasiassa M2-M5 luokituksessa.

Alakestilän Arboretum kuuluu luokkaan M1. On suomen kolmanneksi vanhin puulajipuisto, joka on nykyään pinta-alaltaan noin kolme hehtaaria. Arboretumissa kasvaa lähes 200 erilaista puuvartisten kasvilajien muotoja, muunnoksia, lajikkeita tai alalajeja. Näistä 120 on erilaisia puita ja puolestaan 80 pensaita. Arboretumin puilla ja pensailla on kasvikylyt. Arboretumia hoidetaan puistoalueena hoitosuunnitelman mukaisesti. Arboretumin nurmialueet hoidetaan R4- kunnossapitoalueen mukaan.

Limingan kunnalla on sopimus yksityisen toimijan kanssa puistometsien hoidosta. Metsäalueita hoidettaessa tarvitaan maisematyölupa. Metsänhoitosuunnitelman yhteydessä tarkastellaan metsäalueiden hoitoluokitus, jonka mukaan toimitaan. Metsäsuunnitelma laaditaan kymmenelle vuodelle.

Yleisesti metsäalueilta siistitään laitamilta pajukoita ja kaadetaan vaarapuita tarvittaessa.

Alakestilän arboretum kuuluu Arvometsä M1 luokitukseen.

Suojelualueet S-Kunnossapitoluokka

Liminganlahden luontokeskuksen kunnan omistamat niittyalueet ovat Suojelualueita (S),

näissä hoito 1x/ vuosi. Liminganlahden luontokeskus kuuluu Natura 2000- alueeseen.

Suojelualueen hoidon tavoitteena on turvata alueen suojeltavat erityisarvot, kuten lajiston ja luontotyyppien monimuotoisuus, kansallismaisema, kulttuuriperintö tai virkistysarvot.

LÄHTEET

Tajakka, H. (2021). Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020. Viherympäristöliiton julkaisu nro 67. Helsinki: Viherympäristöliitto ry.

Tajakka, H. (2020). Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021. Viherympäristöliiton julkaisu nro 70. Helsinki: Viherympäristöliitto ry.

Linkki RAMS- karttaan:

<https://hkp.maanmittauslaitos.fi/hkp/published/fi/852259ff-284f-401e-9da6-7855dd5a6165>

